

Značenje životinja u poeziji Emily Dickinson

Romozi, Lara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:554478>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FILOZOFSKI FAKULTET U PULI
Preddiplomski svučilišni studij Jezična i interkulturalna medijacija

Lara Romozi

Značenje životinja u poeziji Emily Dickinson

Završni rad

JMBAG:0303095194

Studijski smjer: Jezična i interkulturalna medijacija

Kolegij: Književnost i kultura

Mentor: doc. dr. sc. Tanja Habrle

Sumentor: prof. Krešimir Vunić

Pula, rujan 2024

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani, Lara Romozi, kandidat za prvostupnika Jezične i interkulturalne medijacije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Lara Romozi, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, nositelju prava korištenja, da moj završni rad pod nazivom „Značenje životinja u poeziji Emily Dickinson“ upotrijebi da tako navedeno autorsko djelo objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te preslika u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija	2
3. Poezija u vrijeme Emily Dickinson	3
3.1. Utečaj Emily Dickinson na oblikovanje poezije	3
4. Biografija Emily Dickinson	5
5. O poeziji Emily Dickinson	10
6. Bestijarij Emily Dickinson	11
6.1. Pas Carlo (1849. - 1866.)	12
6.2. Teme Emily Dickinson	17
i) Priroda	17
ii) Ljubav	21
iii) Život	26
iv) Smrt	29
7. Zaključak	34
Bibliografija	35
Sažetak	38
Summary	39

1. UVOD

Emily Dickinson, jedna od najistaknutijih američkih pjesnikinja 19. stoljeća, poznata je po svojoj jedinstvenoj sposobnosti da kroz jednostavne slike i riječi izrazi složene i duboke ideje.

U samom početku rada upoznajemo se s pjesnikinjom i njenim životom te elementima koji su utjecali na oblikovanje poezije, a kasnije sa životinjama koje zauzimaju posebno mjesto kao simboli, metafore te nositelji dubljih značenja.

Emily Dickinson koristi životinje kao alat za istraživanje ljudskih emocija, odnosa i egzistencijalnih pitanja. Ovi složeni simboli otkrivaju suštinu ljudske prirode, strahove, nade i sukobe. Od najobičnije slobodne ptice do opasne i zastrašujuće zmije, svaka od njezinih životinja nosi nekakvo značenje.

Cilj ovog rada je istražiti značenje i simboliku životinja u poeziji Emily Dickinson, analizirajući njihov utjecaj na oblikovanje i produbljivanje poruka i osjećaja u njenim pjesmama. Kroz ovu analizu nastojat ćemo bolje razumjeti kako koristi životinje za izražavanje svojih najdubljih misli i emocija te kako one doprinose jedinstvenosti njene poezije.

2. METODOLOGIJA

U ovom završnom radu koristili smo metodu analize sadržaja kako bismo identificirali ključne tematske elemente u dvadeset pjesama Emily Dickinson. Fokusirali smo se na njezinu upotrebu životinja kao metafora za ljudske emocije, egzistencijalna pitanja i prirodne fenomene. Uočili smo da Dickinson koristi životinje kao simbole slobode, prolaznosti i duhovnosti, često koristeći precizne opise i detaljna opažanja. Također smo proučavali različite sekundarne izvore, uključujući akademske članke i kritičke radove, kako bismo dublje razumjeli njezin pjesnički stil i simboliku. Konačno, spojili smo sve ove informacije kako bi stvorili jasnu sliku njezinih ideja kojima Dickinson koristi prirodu za istraživanje ljudskih iskustava.

3. POEZIJA U VRIJEME EMILY DICKINSON

Poezija je književna vrsta koja pokušava potaknuti čitateljevu maštu ili emociju. U 19. stoljeću je bila vrlo popularna, cijenjena i štovana od većine ljudi. „*Poezija je bila način života, prikazana u svakoj učionici i većini tjednika. Ova djela ne samo da su pružala užitak, već su poticala i radoznalost uma*“¹. Radilo se o vrsti umjetnosti koja je tada bila prisutna u svim područjima života, umjetnosti koja je svojim ritmom i načinom pisanja spajala različite grupe ljudi oko sebe te umjetnosti koja je služila kao izvor opuštanja i zabave djece u školi. Međutim, poslije sredine 19. i u 20. stoljeću tematika lirske poezije se mijenja i k tome još proširuje.

Nasuprot tematici u poeziji koja je dominirala u 19. stoljeću, ljubav, priroda, društveni odnosi, žaljenje za mladošću, strah pred smrću, pjesnici traže apsolutnu slobodu u izboru tematike i neograničenu poetizaciju svih predmeta, bez obzira na njihovu vrijednost i pjesničku tradiciju (Bouša, 2009: 72).

Iako poezija danas nije toliko popularna kao nekada, ne znači da se prestala pisati i proučavati. Stilovi i načini pisanja su se definitivno promijenili više puta kroz povijest, međutim načini izražavanja u poeziji 19. stoljeća doprinjeli su oblikovanju suvremenih pjesama i pjesničkih izraza.

Stih je tijekom stoljeća bio osnovno izražajno sredstvo cijele umjetničke književnosti. S vremenom je proza zamijenila stih u epskoj i dramskoj književnosti. Stih je međutim ostao osnovna značajka lirske poezije (Bouša, 2009: 68).

Prema *Priručniku za interpretaciju poezije*, Dubravke Bouše, u 17. i 18. stoljeću je lirska poezija postala književni rod, a «u razdoblju romantizma i simbolizma u 19. st. i u raznim modernim književnim smjerovima 20. st. dobila je značenje književnog roda koji je osnova sveukupne poezije» (Bouša, 2009: 68).

3.1 UTJECAJ EMILY DICKINSON NA OBLIKOVANJE POEZIJE

U 19. stoljeću je Velika Britanija bila obilježena viktorijanskom poezijom Alfreda Tennysona, Roberta Browninga i Christine Rossetti, a u međuvremenu su u Sjedinjenim Američkim Državama

¹ Uliss C. (2016) *Virginia Lucas Poetry Scrapbook*. Više na: <https://scalar.usc.edu/works/lucas-collection-poetry-scrapbook/the-prevalence-of-poetry-in-the-classroom-in-the-nineteenth-century-versus-today>

«pomogli oblikovati tijekom američke poezije 19. stoljeća»² Henry Longfellow, Walt Whitman i Emily Dickinson.

Poezija Emily Dickinson je otkrivena tek nakon njene smrti krajem 1886. godine, «čini se kao da je njezino pisanje došlo niotkuda, a njezini stihovi nisu bili kao išta drugo u njezino vrijeme i u američkoj književnosti»³. Dickinson se, s obzirom na aktualne teme ljubavi, smrti, prirode i života, smatra jednom od najznačajnijih, najorginalnijih i najteže razumljivih pjesnikinja tog doba, a i danas je jedna od misterija. «Dio tradicionalne mističnosti Emily Dickinson proizlazi iz njezine navodne izolacije od svijeta»⁴. Daleko ispred svog vremena, autoričine osobne borbe s romantikom, prijateljstvom, zajednicom, ljubavi i vjerom igraju ulogu u oblikovanju njezine poezije skupa s industrijalizacijom Amerike, puritanizmom, transcedentalizmom i građanskim ratom, koji su se u to vrijeme odvijali. Otkako su njezine pjesme pronađene i objavljene, mnogi znanstvenici pokušavaju razumijeti nju i njezine pjesme. Prikazana je kao jedna rezervirana i povučena genijalka, koja živi u velikoj kući sa svojom obitelji u malom gradiću na zapadu Massachusettsa. Uglavnom se brinula za svoj vrt, kućanstvo i tajno ispisivala svoje zagonetne pjesme na papirićima, stvarajući zbirku od skoro 2000 pjesama.

Smithsonian magazine piše:

Unatoč njezinoj fizičkoj i kulturnoj izolaciji, pažljivo proučavanje je otkrilo tragove šireg društva provučene kroz njezine tajanstvene i eliptične pjesme. Prevladavaju pitanja vjere i spasenja, ali se pojavljuju i aktualni događaji, ništa više od građanskog rata (Ward, 2013).

Čitajući Dickinsonine pjesme, čitatelji mogu osjetiti teret koji je i ona osjećala. Toliko je mitologizirana da je i njezin rad često neshvaćen. Pronašla je način kako se nositi sa svojim teškim i bolnim mislima: «čini se kao da svoje misli pretače u jezik» (Kodvanj, 2008a: 6), «čitati njezine pjesme teško je, a još ih je teže zaboraviti jer svako novo čitanje otvara nove prostore i mogućnosti preoblikovanja» (Kodvanj, 2008b: 6). U doba, koje je u Europi bilo obilježeno kasnim romantizmom i ranim realizmom, oprela se tadašnjim standardima i predstavila nove elemente.

² Tearle O. (2019) *Interesting Literature*. Više na: <https://interestingliterature.com/2019/11/best-nineteenth-century-poems/>

³ Ward D. (2013) *Smithsonian Magazine*. Više na: <https://www.smithsonianmag.com/smithsonian-institution/walt-whitman-emily-dickinson-and-the-war-that-changed-poetry-forever-31815/>

⁴ Ward D. (2013) *Smithsonian Magazine*. Više na: Ibid

Ignorirala je i odbacila ondašnje pjesničke standarde i uvela «agramatičnost, opkoračenje, nepravilnu rimu ili čak njezin potpuni izostanak, te (prekomjerno) korištenje interpunkcijskih znakova»⁵ što su današnje odlike njezine poezije koje su svojim izgledom daleko ispred njezinog vremena.

Svojim pisanjem čak zna naglašavati ironiju bez obzira radi li se o odnosima između nje i njezinih prijatelja, poznanika, obitelji, neke druge dvije osobe, ili radi li se o tankoj liniji koja razdvaja postojanje i zaborav, ljubav i mržnju ili život i smrt. Unatoč tome što se drži uobičajenih tematika 19. stoljeća, lako se zamjećuju pojedini motivi. Osim biljaka, u njezinim pjesmama, pronalazimo i glavnu temu ovog završnog rada, životinje: *I heard a Fly buzz - when I died // Začuh Muhe zuj, kad umrijeh*⁶ (Dickinson, 465).

4. BIOGRAFIJA EMILY DICKINSON

Emily Elizabeth Dickinson, poznatija kao Emily Dickinson, rođena je 10. prosinca 1830. godine u Amherstu (Massachusetts), gdje je odrasla i proživjela većinu svoga života. Bila je američka pjesnikinja, koja u vrijeme svoga života nije bila poznatija poetičarka. Samo je 10 od gotovo 1800 pjesama objavljeno za njezina života, a ostatak je izdan kao zbirka pjesama tek kasnije nakon njezine smrti.

Britannica piše:

iako ih je malo objavljeno za njezina života, poslala ih je stotine prijateljima, rodbini i drugima – često s pismima ili kao dio pisama. Također je napravila čiste kopije svojih pjesama, a zatim sašila male svežnjeve tih listova zajedno, stvarajući 40 knjižica (Habegger, 2023).

Emily Dickinson je napustila školu kao tinejdžerica te na kraju živjela povučeno na obiteljskom imanju gdje je «potajno stvarala hrpice pjesama i napisala stotine pisama [...] i ona se sada smatra jednom od najvećih figura američke književnosti»⁷. Predgovor prve zbirke prepjeva pjesama Emily Dickinson na hrvatski jezik započinje s:

⁵ Schmidichen T. (2016) *Voxfeminae*. Više na: <https://voxfeminae.net/strasne-zene/sadrzajem-intimna-formom-inovativna-emily-dickinson/>

⁶ Dragović D. (2008) *Tiše Od Sna*. Varaždin: Modernist.

⁷ Biography Editors (2021) *The Biography: Emily Dickinson Biography*. <https://www.biography.com/authors-writers/emily-dickinson>

Kratkoća, sažetost, jednostavnost, koje ujedno indiciraju najveće daljine, dosežu gotovo nepojmljive dubine – samo su neke od značajki kojima bismo mogli pojednostavljeno opisati poeziju ove pjesnikinje, jedne od najvećih američkih liričarki čiji osebujan izraz svrstavamo već u modernu liriku (Kodvanj, 2008: 5).

Emily Dickinson rođena je u vrlo uglednoj obitelji na obiteljskom imanju Edwarda i Emily (Norcross) Dickinson. Njezin otac je u to vrijeme bio mladi odvjetnik, koji je stekao obrazovanje na Amherstu i Yaleu, a kasnije je služio jedan mandat kao predstavnik Massachusettsa u Kongresu SAD-a: «u Amherstu, predstavljao se kao uzoran građanin i ponosio se svojim građanskim dužnostima» (Poetry Foundation). O njenoj majci se doduše malo zna, a često se prikazuje kao «pasivna žena dominantnog muža» (Poetry Foundation), međutim prema nekolicini sačuvanih pisama njezine kćeri i njezinom obrazovanju dobivena je potpuno drukčija slika.

U usporedbi s ocem, koji se pojavljuje na gotovo svakoj stranici, majka se ne spominje često u obiteljskim analizama. Knjiga *The Life Of Emily Dickinson* Richarda Sewalla navodi kako je Emily po karakteru i temperamentu bila Dickinson, a jedino što je naslijedila od svoje majke je ime, Norcross. Doduše, nisu bile u najboljim odnosima. Dickinson je izrazila svoje osjećaje Thomasu Higginsonu u pismu L342:

I never had a mother. I suppose a mother is one to whom you hurry when you are troubled. I always ran Home to Awe when a child, if anything befell me. She was an awful mother, but I liked her better than none (L342).

Dok je vlastitog oca opisivala toplo i dosljedno, majku u pismima opisuje kao hladnu i vrlo suzdržanu ženu.

Sewall također navodi kako njezina mračna uloga u Emilynom životu je tema knjige *After Great Pain* Johna Codya, koji ju smatra hipohondričnom osobom, koja prenosi strahove vlastitog djeteta.

Ponizno ovisna supruga; nemirno kompulzivna domaćica; neuspjeh u ulozi majke, pogotovo kada je bila u pitanju Emily, njezino najranjivije dijete čija „glad za ljubavi“ nikada nije bila zadovoljena (Sewall, 1974: 75).

Prema ovome je Emilyna majka vjerojatno jedan od razloga Emilyne borbe sa mentalnim i emocionalnim zdravljem.

Edward Dickinson i Emily Norcross su imali troje djece: prvorođenog sina Williama Austina, Emily Elizabeth Dickinson i najmlađu kćer Laviniu Norcross. Roditelji su ih voljeli, ali su ih učili o disciplini, radu, pravilnom ponašanju i kulturi. «Oba su roditelja bila puna ljubavi, ali stroga, a Emily se jako vezala za svoga brata Austina i sestru Laviniu»⁸. Brat i dvije sestre su bili vrlo bliski i pohađali su istu osnovnu školu dok se nisu kasnije morali razdvojiti.

Većinu je svog života provela u izolaciji te je kao mlada djevojka svoje vrijeme provela kod kuće zbog lošeg zdravlja čitajući knjige i pišući poeziju, a dio njezine mladosti je proveo s njom njezin pas Carlo koji se detaljnije opisuje kasnije u radu.

Njezina je obitelj imala duboke korijene u Novoj Engleskoj. Njezin djed s očeve strane, Samuel Dickinson, bio je poznat kao glavni osnivač koledža Amherst, a njezin otac je radio u koledžu i bio jedan od osnivača, kasnije se bavio i politikom.

Bila je izvrsna učenica, školovala se sedam godina na Akademiji Amherst (sada Amherst College), a zatim je pohađala Mount Holyoke godinu dana.

Dickinson je bila oduševljena svim aspektima škole – nastavnim planom i programom, učiteljima i učenicima. Prema članku, koji je objavio Poetry Foundation, glavni predmeti koji su bili ponuđeni studentima Akademije Amherst bili su astronomija, botanika, kemija, geologija, matematika, prirodna povijest, prirodna filozofija i zoologija. «Kao što ovaj popis sugerira, kurikulum je odražavao naglasak 19. stoljeća na znanosti. Taj se naglasak ponovno pojavio u Dickinsoninim pjesmama i pismima» (Poetry Foundation). Zoologija se rijetko spominje u člancima o kurikulumu koje je Dickinson pratila u školama. Vjerojatno iz tog razloga što se njezino korištenje biljaka u pjesmama više proučava zbog njezinih herbarija.

«You know i am always in love with my teachers» (Martin, 2002: 5) je rečenica u pismu koje je Dickinson poslala jednoj od ondašnjih prijateljica imenom Abiah Root. Emily Dickinson je voljela školu i svoje učitelje, no prema članku koji je objavila Britannica, kada je otišla od kuće da nastavi školovanje u ženskom sjemeništu Mount Holyoke, ubrzo se vratila kući zbog neprijatnosti u sjemeništu.

⁸ Habegger A. (2023) *Encyclopaedia Britannica*. Više na: <https://www.britannica.com/biography/Emily-Dickinson>

Stroga pravila i invazivne vjerske prakse Mount Holyokea, zajedno s vlastitom čežnjom za domom i sve većom buntovnošću, objašnjavaju zašto se nije drugu godinu vratila⁹.

Međutim, drugi članci, poput jednog koji je objavio Biography Editors, ukazuju da možda neprijatnosti u sjemeništu nisu jedini razlozi njezinog prekinutog školovanja.

Iako su točni razlozi Dickinsoninog konačnog odlaska s akademije 1848. nepoznati; ponuđene teorije kažu da je njezino krhko emocionalno stanje moglo igrati ulogu i/ili da ju je otac odlučio povući iz škole¹⁰.

No kada nije bila u školi, nalazila se u svojem vrtu. Vrt je bio njezin bijeg od zahtjevne obitelji, kućanstva, prijatelja, obaveza. Bilo je to njezino mjesto gdje se mogla opustiti u prirodi bez ikakvih ometanja, a biljke i životinje koje su se najčešće nalazile u njezinom vrtu su se i spominjale u pjesmama: pčele, ptice i leptiri.

Ova ljubav prema prirodi i izolaciji pratila ju je kroz cijeli život, a od ranih dana bilo je jasno da Dickinson ima poseban odnos s okolinom i ljudima oko sebe. Pjesnikinja je već u djetinjstvu pokazivala osobine koje su je činile posebnom u očima svoje obitelji. U pismu koje je Emilyna teta, poslala svom šogoru, izrazila je ne samo zadovoljstvo zbog njezina boravka već i veliku naklonost prema malenoj Emily. Ovi rani opisi iz njezinog djetinjstva daju naslutiti koliko je Emily bila voljena i koliko je već tada imala poseban položaj unutar obitelji.

«Emily je zadovoljna i odličnog zdravlja – Ona je vrlo dobro dijete, nimalo problematična.» (Sewall 1974: 324), riječi su Emilyne tete Lavinie, koja se brinula o njoj kada je mala Dickinson došla k njoj u posjetu u Monson, u pismu koje je poslala šogoru, opisuje: «Nema boljeg djeteta [...] Vrlo nam je privržena i svi je mnogo volimo» Bila je poput odabrane miljenice u obitelji (Sewall 1974: 324).

Kao mlada djevojka stekla je mnoge prijatelje među kojima se nalazila i Susan Huntington Gilbert, buduća bratova žena. Sue i Emily su tijekom 50-ih godina 19. stoljeća imale najsnažnije odnose. Emily joj je poslala preko tri stotine pisama, što je puno više nego ikojoj drugoj osobi. Uz

⁹ Habegger A. (2023) *Encyclopaedia Britannica*. Više na: <https://www.britannica.com/biography/Emily-Dickinson>

¹⁰ Biography Editors (2021) *The Biography: Emily Dickinson Biography*. Više na: <https://www.biography.com/authors-writers/emily-dickinson>

Susan Gilbert društvo joj je činio i njezin vjerni pas Carlo kojeg je dobila za rođendan od svoga oca. Sue joj nije bila samo najbolja prijateljica nego i inspiracija te savjetnica čije je prijedloge Emily uzimala u obzir. Tada su obje bile u svojim dvadesetima, a u to vrijeme je otprilike krenula i pjesnikinjina izolacija od ostatka svijeta.

Emily Dickinson Museum navodi kako «niti jedna rasprava o pjesnikinjinoj zdravlju nije potpuna bez spominjanja njezine sve veće društvene izolacije koja je započela u njezinim srednjim dvadesetima» (Emily Dickinson Museum). Među stručnjacima i Dickinsoninim proučavateljima postoji neslaganje oko toga je li bila izolirana samovoljno da se može više usredotočiti na pisanje poezije ili se izolirala od ljudi zbog medicinskih razloga.

Mnogi smatraju kako je pjesnikinja bolovala od različitih mentalnih bolesti¹¹ poput depresije i anksioznosti te da je bila na autističnom spektru¹². U članku Johna F. McDermotta, M.D., otkrivamo da je Emily Dickinson kasnije u životu dobila medicinsku dijagnozu "živčane iscrpljenosti" «Emily Dickinson predstavlja nam jasnu medicinsku dijagnozu kasno u životu u pismu iz 1884. gospođi Holland: "The Physician says I have 'Nervous prostration'. Possibly I have -- I do not know the Names of Sickness" (L873)» (McDermott 2000:72).

Živčana iscrpljenost je bila kao dio službene dijagnoze „neurastenije¹³“ koja se definira kao posljedica psihičke ili fizičke iscrpljenosti.

Ova dijagnoza obuhvaćala je puno simptoma, koji uključuju duboku iscrpljenost, insomniju, pritisak/težinu u glavi, lupanje srca, drhtanje mišića te strahove poput straha od otvorenih ili zatvorenih prostora, straha od društva i straha od samoće (McDermott 2000:72).

Tokom svoga života Dickinson je napisala najviše pjesama u svojoj mladosti, ali podršku je dobivala od rijetkih ljudi.

Pjesnikinja i njezina obitelj izašli su ususret njezinim neobičnim putevima koji su ostavili jak trag na njezinom pjesništvu, uključujući i želju da za života javno ne objavljuje svoje pjesme (Emily Dickinson Museum).

¹¹ Moss S. (2020) *Metaphors of Mental Illness*. Više na: <https://pillars.taylor.edu/english-student/6/>

¹² Geniuses with Autism. (2021) *Golden Care Therapy*. Više na: <https://goldencaretherapy.com/geniuses-with-autism/>

¹³ Padovan I. (1992) *Neurastenija*. U: *Medicinski Leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.

Wendy Martin u knjizi *The Cambridge Introduction to Emily Dickinson* ističe kako je pjesnikinjin otac bio konzervativna osoba koja je čvrsto vjerovala u tradicionalne uloge unutar obitelji. Smatrao je da je muškarčeva primarna uloga brinuti se za svoju obitelj, dok je ženina uloga biti dobra supruga i domaćica. Dok je Edward poticao Austina da čita, njegove kćeri su bile nadzirane.

However, while Austin was encouraged to read books, his sisters' reading was carefully monitored: "[Father] buys me many Books – but begs me not to read them – because he fears they joggle the Mind," (Martin, 2002: 9)

Kako je vrijeme prolazilo, njezina izoliranost je sve više rasla. Ljudi ju većinu vremena ne bi vidjeli na ulicama osim ako je stvarno morala napustiti sigurnost vlastitog doma. U članku koji je objavila Britannica piše «Od 1870-ih odijevala se samo u bijelo i odbijala vidjeti većinu posjetitelja»¹⁴. Zbog tog je dobila nadimak „žena u bijelom“.

U 1880-im godinama zdravlje joj se počelo pogoršavati nakon smrti majke i nekolicine bliskih prijatelja.

Učinak ovih događaja, simptomi jake glavobolje i mučnine spomenute u njezinim pismima te njezina ukomiranost popraćena otežanim disanjem, doveli su istraživače do zaključka da je preminula od zatajenja srca uzrokovanog teškom hipertenzijom (visokim krvnim tlakom) (Emily Dickinson Museum).

Umrla je 1886. godine u svibnju sa 55 godina nakon što se dvije i pol godine borila s mnogim bolestima.

5. O POEZIJI EMILY DICKINSON

Emily Dickinson je većinu svojih pjesama napisala u tajnosti svojega doma, a podijelila ih je s pojedinim članovima obitelji i malim brojem prijatelja kojima je vjerovala. Za svojega života nije tražila slavu i prepoznatljivost, vjerojatno je na to imala utjecaj socijalna distanca i način sagledavanja ženine uloge u društvu u 19. stoljeću. Njezin život, okolina, događaji, prijateljstva, ljubav, opsesija smrću, priroda i drugi elementi bili su ključni faktori koji su značajno utjecali na njezin stil pisanja, «ideje izražene Dickinsoninim postupcima ili u njezinim pismima obitelji i

¹⁴ Habegger A. (2023) *Encyclopaedia Britannica*. Više na: <https://www.britannica.com/biography/Emily-Dickinson>

prijateljima često su na sličan način artikulirane osobama njezinih pjesama, osvjetljavajući sveobuhvatne principe njezine misli i načine na koje je stvarala poeziju» (Ackmann, 1998: 12), a osim tih faktora moramo uzeti u obzir i autore koje je čitala i citirala u sigurnosti vlastitog doma.

Dickinson nije bila upoznata samo s Biblijom nego i sa suvremenom literaturom toga doba. «Kurikulum u školama koje je pohađala, i dobro opskrbljena knjižnica njezina oca kod kuće, stvorili su za nju književni krajolik» (Knapp, 1989: 59). Inspirirali su ju pisci poput Williama Wordswortha, zatim Williama Shakespearea zbog dubine i složenosti njegovih djela, a također ga je «spominjala pa čak i citirala u svojim pismima» (Sewall, 1974: 701). Također je bila inspirirana Ralptom Emersonom te njegovim esejima i pjesmama zbog povezanosti s prirodom kroz koju je ona često istraživala teme života, ljubavi te smrti i besmrtnosti.

Njezin stil pisanja se definitivno izdvaja od drugih tako da je na očigled prepoznatljiv. Čitajući njezine pjesme lako se uoče crtice i drugi pravopisni znakovi, a upravo crtice su te koje pridodaju značajnost i prepoznatljivost njezinoj poeziji na prvi pogled. Njima je obilježila svoj rad «u svrhu isticanja određene ideje ili pak stvaranja stanke koja će još više naglasiti ono što slijedi»¹⁵. Drugo što se može lako uočiti je da njezine pjesme nemaju naslov. Stoga se smatra da su prvi stihovi njezinih pjesama i naslovi. Pjesme su inače obilježene brojevima kako bi se čitatelji lakše snašli u cijeloj zbirci.

Pjesme su uglavnom kratke, ali nose puno značenja poput dužih pjesama. Njezine upečatljive i neočekivane metafore, usporedbe i prikazi biljaka i životinja u pjesmama se koriste na načine koji stvaraju svježju perspektivu na poznate teme i već viđene slike. Također, može se primijetiti da su mnoge riječi u sredini rečenica pisane velikim slovom kako bi ih istaknula i naglasila njihova značenja.

6. BESTIJARIJ EMILY DICKINSON

Što su ustvari životinje? Odakle potječe naziv „životinje“? Riječ životinje (N mn.) potječe od latinske riječi *Animalia*. U Knjizi *Kulturni bestijarij* Suzane Marjanić i Antonije Zaradije Kiš ističu da knjiga «počiva na pojmovima **animal** – živi stvor, životinja; **animalis** – živ, životan; **animus** –

¹⁵ Schmidichen T. (2016) *Voxfeminae*. Više na: <https://voxfeminae.net/strasne-zene/sadrzajem-intimna-formom-inovativna-emily-dickinson/>

duh, misleća, rasuđujuća djelatnost, moć mišljenja; **anima** – duša, dah, zrak, životna snaga, živo biće, život (u najširem smislu), čime se jasno ocrtava etimološka bliskost latinskih riječi **anima** (duša) – **animal** (životinja)» (Marjanić i Zaradija Kiš, 2007: 13). Također bi se mogli upustiti u dugačku raspravu o tome kako su to višestanični organizmi koji igraju određenu ulogu u našem ekosustavu kao i sam čovjek, ali u ovom radu ne obrađujemo biološku i znanstvenu stranu životinja, već umjetnički duh inspiriran njihovim postojanjem, ritualima i obilježjima.

Govori se da su životinje vjerni čovjekovi prijatelji, koji nas prate još od davnih početaka civilizacije. Dok je čovjek uspio uspostaviti uspješnu povezanost i pripitomiti neke životinje, s drugima to jednostavno nije bilo moguće. Može se zaključiti da zbog prirodnih instinkata i karakteristika životinja, čovjek nije uspio ostvariti zadovoljavajuću interakciju s određenim vrstama. Međutim, ne znači da nije bio inspiriran njihovim ljepotama i prirodnim instinktima. Pronalazimo ih u svim vrstama umjetnosti, od crteža u pećinama naših predaka sve do današnjeg načina izražavanja, bilo to kroz crtanje, slikanje, fotografiranje, pisanje pjesama, poezije ili u nekoj drugoj vrsti umjetnosti, a Dickinsonine životinje su nesumnjivo jedne od najzanimljivijih.

Emily Dickinson često u svoje pjesme uvrštava biljke i životinje. Koristi prirodu i njezine elemente kao metafore za istraživanje dubljih tema života, smrti te ljudskih odnosa i iskustava. Uključujući životinje, u svoje pjesme Dickinson je dala mogućnost čitateljima da uđu i postanu dio metaforičkog svijeta za istraživanje ove teme, nadodajući dubinu i bogatstvo svojoj poeziji. Njezine životinje i biljke su služile kao veza između ljudskih iskustava i emocija s prirodnim svijetom te je na taj način produbila slojeve značenja metafora u svojim djelima.

Važno je napomenuti da interpretacija Dickinsoninih pjesama i tumačenje njezinog prikaza životinja variraju među čitateljima. Osmišljene su kako bi pružile dublji uvid i razumijevanje. Neke životinje koriste se kao metafore, dok druge naglašavaju prirodan tijek stvari i slične koncepte.

6.1. PAS CARLO (1849. - 1866.)

Krajem 1849. godine otac je Emily Dickinson darovao psa imenom Carlo, koji je ostao uz nju i pružao joj društvo tijekom sljedećih šesnaest godina. «Vjeruje se da je Carlo bio newfoundland i da je njegovo ime inspirirano Dickinsoninim čitanjem romana Jane Eyre iste jeseni» (Emily Dickinson Museum). Emily Dickinson Museum također navodi kako se Carlo često

spominjao u pismima, a isto tako se pojavljuje i u pjesmama. S obzirom na to da Dickinson često koristi prirodne elemente kao metafore i simbole u svojoj poeziji, u njezinim pjesmama mogu se uočiti reference na Carla, ili čak suptilne naznake na njihov odnos, koje su utkane u neke od stihova.

Članak Maureen Adams *Emily Dickinson had a Dog* istražuje odabrana pisma i pjesme Emily Dickinson kako bi bolje razumjeli vezu između nje i Carla te ukazuje na to da je Carlo pružio Dickinson osjećaj zaštite umirujući njezinu tjeskobu svojom prisutnošću.

Emily je postajala potištenija i možda depresivnija. Čini se da bi maleni pas bio prava stvar za utjehu. Možda zbog vlastite tjeskobe i straha od svijeta, poklon njezina oca otvorio je njegovoj kćeri svijet druženja, sigurnosti, pa čak i avanture¹⁶.

Emily Dickinson je napisala najviše pjesama između svoje dvadesete i trideset i šeste godine života, «petnaest godina, što je imala svog psa newfoundlanda Carla» (Adams, 1999: 132). O odnosu između nje i Carla najviše saznajemo u njezinim pjesmama i pismima, gdje se općenito spominju psi. Međutim, prema istom članku, velik dio njezinih pisama uništen je nakon njezine smrti, osim nekolicine koja je slala svojem literarnom mentoru Thomasu Higginsonu.

Prvi spomen Carla pronalazimo u tisku 1850. godine u pismu L34 za Valentinovo koje je napisala uredniku novina Amherst Koledža, a zatim u pismima L262 gdje spominje Carla kao člana obitelji te u pjesama #500, #1185, #186.

#500

Within my Garden, rides a Bird
Upon a single Wheel –
Whose spokes a dizzy Music make
As' twere a travelling Mill –

He never stops, but slackens
Above the Ripest Rose –
Partakes without alighting

¹⁶ Borromeo L. (2015) *Linda Borromeo: The Mirror World of Emily Dickinson and Carlo*.
<https://www.lindaborromeo.com/post/2015/09/18/the-mirror-world-of-emily-dickinson-and-carlo>

And praises as he goes,
Till every spice is tasted –
And then his Fairy Gig
Reels in remoter atmospheres –
And I rejoin my Dog,
And He and I, preplex us
If positive, 'twere we –
Or bore the Garden in the Brain
This Curiosity –
But He, the best Logician,
Refers my clumsy eye –
To just vibrating Blossoms!
An Exquisite Reply!¹⁷

Iako je subjekt u pjesmi #500 kolibrić, Carlo se indirektno spominje u stihovima te ga on i Emily promatraju u njezinom vrtu. Njegova krila se kreću tako brzo da se čini kao da ima pogon „Upon a single Wheel“ koji proizvodi zvukove poput vjetrenjače. Kako leti tako i zastane da bi popio malo ružinog nektara. Kad završi dignu se daleko u zrak i odleti, a Emily i Carlo ostanu začuđeni kolibrićevom pojavom u njihovom vrtu i ne mogu vjerovati da je bio tu. «Sviđa mi se sljedeći dio gdje se pas i pjesnikinja gledaju kao da govore: “Jesi li to vidio? Je li ptica stvarno bila ovdje?”»¹⁸.

„The best Logician“ dio je stiha koji se odnosi na Carla koji potvrđuje Emilyne sumnje tako što joj pokaže ružu koja još uvijek vibrira od lepeta kolibrićevih krila.

Kolibrić u ovoj pjesmi simbolizira kretanje i prolaznost svojom magičnom pojavom i odlaskom iz Emilynog vrta.

¹⁷ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 242

¹⁸ Kornfeld S. (2012) *The prowling bee*: Blogging Dickinson, blog. Više na: <https://bloggingdickinson.blogspot.com/search?q=500>

#1185

A little Dog that wags his tail
And knows no other joy
Of such a little Dog am I
Reminded by a Boy

Who gambols all the living Day
Without an earthly cause
Because he is a little Boy
I honestly suppose –

The Cat that in the Corner dwells
Her martial Day forgot
The Mouse but a Tradition now
Of her desireless Lot

Another class remind me
Who neither please nor play
But not to make a “bit of noise“
Beseech each little Boy – ¹⁹

Dickinson u pjesmi #1185 uspoređuje Carla sa svojim nećakom. Ona predstavlja jednostavnu usporedbu između psa i dječaka te mačke i miša. «Kroz “A little Dog that wags his tail“ govornik komentira užitke uzimanja jednostavnih radosti iz života i besmisleno upravljanje koje "odrasli" pokušavaju uspostaviti nad svijetom»²⁰. Pjesma istražuje teme zadovoljstva, nevinosti i očekivanja društva.

Mali pas koji maše repom je ustvari metafora, a uspoređuje sreću i uzbuđenost koju psi osjećaju dok mašu repom sa onom iz djetinjstva. U ovom slučaju su dječak i pas isti. Dječak će

¹⁹ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*. London: Faber and Faber: 525

²⁰ Baldwin E. (2020) *Poem Analysis: A little Dog that wags his tail*. Više na: <https://poemanalysis.com/emily-dickinson/a-little-dog-that-wags-his-tail/>

raditi što hoće jer je zaigrano i sretno malo dijete. Njegova sreća ne poznaje granice, a njegova igra po prirodi je slična općem raspoloženju psa.

Mačka u kutu je također još jedna metafora u ovoj pjesmi. Mačke i psi su oduvijek predstavljali totalnu razliku poput crne i bijele boje. U pjesmi ova lijena mačka po zastarjelim društvenim očekivanjima bi trebala hvatati glodavce, u ovom slučaju miševе. Međutim samo sjedi u kutu bezvoljna i poput većine odraslih, koji su zaboravili osjećaj one istinske dječje sreće, uglavnom zbog mentaliteta ondašnjeg i današnjeg društva, samo želi nastaviti sa svojim životom.

Carlo i Emily su bili poznati par u Amherstu. Uvijek je bio uz nju i pružao joj osjećaj sigurnosti te svojom šutnjom, koju je vrlo cjenila, joj darovao osjećaj mira kada joj je bilo najteže. «*When I am most grieved I had rather no one would speak to me... When I am most sorry, I can say nothing*» (Matthews 1983: 15). Emily je i sama rekla kako više preferira svog psa od ljudi „*[who] talk of Hallowed things aloud – and embarrass my Dog*“ L271 te je smatrala kako su Carlo i priroda „*better than Beings – Because they know – but do not tell*“ L261

#186

What shall i do – it whimpers so –
This little Hound within the Heart
All day and night with bark and start –
And yet, it will not go –
Would you untie it, were you me –
Would it stop whining – if to Thee –
I sent it – even now?

It should not tease you –
By your chair – or, on the mat –
Or if it dare – to climb your dizzy knee –
Or – sometimes at your side to run –
When you were willing –
Shall it come?
Tell Carlo –

He'll tell me!²¹

U ovoj pjesmi Dickinson uspoređuje svoju ljubav sa psom. Pjesnikinji se srce steže poput psa na lancu koji se ne nalazi u blizini svojeg voljenog gospodara. Cvili, laje, plače. U potrazi je za nekim oblikom pomirenja. U ovom slučaju pomirenje da ako ju čovjek, kojemu piše ovo pismo, ne voli da će poput psa biti poslušna i neće mu skočiti u krilo ili moliti za igru i pažnju, trčati će uz njega, ali samo ako je gospodar voljan. Drugim riječima neće mu stvarati probleme. Na kraju, pošto očekuje da će gospodar odbiti njenu ljubav, govori u pjesmi da joj pošalje odgovor preko Carla jer bi manje boljelo kada bi joj to rekao čovjekov najbolji prijatelj.

Carlo je vjerno pratio pjesnikinju kroz njezine duge šetnje šumama, poljima i brdima Amhersta. «U pismu predstavljanja Higginsonu²² napisala je: “You ask of my Companions Hills – Sir – and the Sundown – and a Dog – large as myself, that my Father bought me – They are better than Beings – because they know – but do not tell–“» (Emily Dickinson Museum). Definitivno nije puka slučajnost da se Emily povukla još više u sebe nakon smrti svojeg vjernog prijatelja.

6.2. TEME EMILY DICKINSON

Poezija Emily Dickinson sadrži cijeli zvjerinjak stvorenja. Od svojeg vjernog prijatelja Carla do pčela i ptica koje često posjećuju njezin vrt, Dickinson koristi životinje da obogati svoje prikaze vanjskog svijeta. Stoga smo životinje u bestijariju Emily Dickinson podijelili u četiri skupine. Te četiri skupine su ujedno teme, koje je i sama autorica koristila: priroda, ljubav, život i smrt.

i) PRIRODA

Emily Dickinson koristi životinje kao sredstvo za prikazivanje različitih karakteristika prirodnog svijeta. Najčešće se koristi pčelama za prikazivanje ljepote prirode, dok se povremeno pojavljuju zmijske i leptiri.

Leptir #1244

The Butterfly's Assumption Gown

In Chrysoprase Apartments hung

²¹ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 88

²² Dickinson E. (1863) *Letter to Thomas Wentworth Higginson*, L280.

This afternoon put on –
How condescending to descend
And be of Buttercups the friend
In a New England Town –²³

Na prvi pogled ova se pjesma čini kao jednostavna pjesma o leptiru. Međutim, kako se sve dublje ulazi u pjesmu otkrivamo i njezino značenje. U svega šest stihova pjesnikinja se u ovoj pjesmi divi ljepoti svakodnevnog, a u ovom slučaju je to leptir koji je izašao iz kukuljice i u malenom gradu se sprijatelji sa cvijećem. Leptir je u ovoj pjesmi predstavnik transformacije i prolazne ljepote, a naglašava estetsko bogatstvo prirode.

Pauk #1138
A Spider sewed at Night
Without a Light
Upon an Arc of White.
If Ruff it was of Dame
Or Shroud of Gnome
Himself himself inform.
Of Immortality
His Strategy
Was Physiognomy.²⁴

U ovoj pjesmi pauk je prikazan kao životinja u svojem prirodnom staništu koji se bavi svojom prirodnom aktivnošću, tj. plete mrežu. Prikazuje paukove vještine koje su mu potrebne za preživljavanje te istovremeno naglašava njegovu rutinu i ulogu u svijetu. Smatramo kako je pauk prikazan kao kreativnost prirode i životni ciklus no postoje i drugi načini za interpretaciju ove pjesme.

²³ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 546

²⁴ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 511

Gusjenica #173

A fuzzy fellow, without feet,
Yet doth exceeding run!
Of velvet, is his Countenance,
And his Complexion, dun!

Sometime, he dwelleth in the grass!
Sometime, upon a bough,
From which he doth descend in plush
Upon the Passer-by!

All this in summer.
But when winds alarm the Forest Folk,
He taketh Damask Residence –
And struts in sewing silk!

Then, finer than a Lady,
Emerges in the spring!
A Feather on each shoulder!
You'd scarce recognize him!

By Men, yclept Caterpillar!
By me! But who am I,
To tell the pretty secret
Of the Butterfly!²⁵

„A fuzzy fellow, without feet“ prvobitno predstavlja prirodu i njezinu ljepotu. Ova pjesma prikazuje živopisnu sliku gusjenice te se fokusira na prirodne karakteristike gusjenice i njezino biće. Gusjenica simbolizira prirodu po svojem opisu u prvom stihu „a fuzzy fellow, without feet“, po njezinom prirodnom ponašanju te simbolizira transformaciju u zadnjem stihu kada se pretvori u leptira.

²⁵ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 82

Zmija #986

A narrow Fellow in the Grass
Occasionally rides –
You may have met Him – did you not
His notice sudden is –
The Grass divides as with a Comb –
A spotted shaft is seen –
And then it closes at your feet
And opens further on –
He likes a Boggy Acre
A Floor too cool for Corn –
Yet when a Boy, and Barefoot –
I more than once at Noon
Have passed, I thought, a Whip Lash
Unbraiding in the Sun
When stooping to secure it
It wrinkled, and was gone –
Several of Nature's People
I know, and they know me –
I feel for them a transport
Of Cordiality –
But never met this Fellow
Attended, or alone
Without a tighter breathing
And Zero at the Bone –²⁶

²⁶ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 459

„A narrow Fellow in the Grass“ prvi je stih ove pjesme i opisuje zmiju u svojem prirodnom okruženju. Simbolizira prirodnu ljepotu, njezinu zagonetnost i moguću opasnost. Njezin opis je poprilično direktan u drugoj kitici „The Grass divides as with a Comb – A spotted shaft is seen“, a kroz daljnji opis saznajemo da se Emily divi njezinoj gracioznosti, ali istovremeno ima osjećaj anksioznosti koji se najbolje vidi u zadnja dva stiha „Without a tighter breathing – And Zero at the Bone –“. Metafora kojom opisuje zmiju kao bič koji se izležava na suncu „Have passed, I thought, a Whip Lash“ simbolizira neočekivanost i znatiželju prije straha. Ova pjesma koristi prikaz susreta sa zmijom kako bi istražila prirodni osjećaj straha i tjeskobe te odnos između čovjeka i prirode.

Pčela #1755

To make a prairie it takes a clover and one bee,
One clover, and a bee,
And revery.
The revery alone will do,
If bees are few.²⁷

Ova kratka pjesma istražuje utjecaj malih prirodnih elemenata koji su potrebni da bi se stvorio i održao cijeli novi ekosustav. Dickinson prikazuje prirodne procese uključene u formiranje ekosustava tj. oprašivanje koje simbolizira pčela. Predstavlja međupovezanost vrsta u prirodnom svijetu s obzirom na to da pčele igraju vitalnu ulogu u bioraznolikosti i proizvodnji hrane u našem ekosustavu. Također bih rekla da su simbol harmonije jer naglašavaju suradnju potrebnu za održivost okoliša.

ii) LJUBAV

Dickinson često koristi životinje kako bi opisala neke osjećaje. Uglavnom se koristi životinjskim prirodnim karakteristikama i njihovim ponašanjem da bi opisala osjećaje ljubavi, intimnosti i povezanosti. Često koristi ptice poput crvendaća, bobolinka i vrapca, pčele, bumbare i leptire.

²⁷ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 710

Pčela #211

Come slowly – Eden!
Lips unused to Thee –
Bashful – sip thy Jessamines –
As the fainting Bee –

Reaching late his flower,
Round her chamber hums –
Counts his nectars –
Enters – and is lost in Balms.²⁸

Ova kratka ženstvena pjesma profinjeno istražuje teme ljubavi i čežnje, a koristi bogate prirodne slike da prenese osjećaj želje. Eden je metafora za nešto za čime subjekt čežne, a može se interpretirati kao ljubav. Prva kitica opisuje tu ljubav kao vezu između pčele i cvijeta jasmina, a u drugoj kitici pčela delikatno kruži i ne zaranja odmah u odabrani cvijet. Nakon što malo kruži oko cvijeta, lagano se spusti i uživa u slatkom cvjetnom soku. Slike pčele i cvijeta su iznimno intimne i ženstvene i time dobivaju dublje značenje. „The fainting Bee“ simbolizira ljubavnika koji je pijan od ljubavi, a slijetanjem na cvijet se naglašava čežnja.

Pčela #1627 version ii

The pedigree of Honey
Does not concern the Bee –
A Clover, any time, to him,
Is Aristocracy –²⁹

„The pedigree of Honey“ je kratka i vrlo jasna pjesma. Pčela u ovoj pjesmi simbolizira istinsku i bezuvjetnu ljubav. Pjesma sugerira da za razliku od ljudi, pčeli nije stalo do statusa, porijekla, boje, mirisa. Pčela svaki cvijet voli podjednako i svakom cvijetu daje podjednako ljubavi

²⁸ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 98

²⁹ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber, version ii: 669

i pažnje. Ova pjesma ismijava društvene prioritete i mentalitet društva kojem je stalo više do bogatstva i statusa nego do istinske i bezuvjetne ljubavi i prijateljstva.

Vrabac #1211

A Sparrow took a Slice of Twig
And thought it very nice
I think, because his empty Plate
Was handed Nature twice –

Invigorated, waded
In all the deepest Sky
Until his little Figure
Was forfeited away –³⁰

Iako je pjesma bazirana na temi preživljavanja, ipak se mogu pronaći mali simboli ljubavi i brige. Vrabac se u literaturi inače smatra simbolom skromnosti, jednostavnosti i prijateljstva. No u ovom slučaju vrabac se može protumačiti i kao simbol skromne ljubavi. Da bi ljubav bila istinska ne mora biti prikazana velikim djelima, gestama ili poklonima, već se može iskazati kroz najmanje stvari poput djeteta koje je nacrtalo majci cvijet. Malo jednostavno djelo se nalazi već u prvoj kitici kada vrabac pokupi grančicu i dobije osjećaj zadovoljstva. To se može smatrati malim skromnim djelom ljubavi koje nosi puno značenja.

Leptir, Pčela #214

I taste a liquor never brewed –
From Tankards scooped in Pearl –
Not all the Vats upon the Rhine
Yield such an Alcohol!

Inebriate of Air – am I –
And Debauchee of Dew –
Reeling – thro endless summer days –

³⁰ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 534

From inns of Molten Blue –

When "Landlords" turn the drunken Bee

Out of the Foxglove's door –

When Butterflies – renounce their "drams" –

I shall but drink the more!

Till Seraphs swing their snowy Hats –

And Saints – to windows run –

To see the little Tippler

Leaning against the – Sun –³¹

Spomenute životinje u pjesmi #214 su leptiri i pčele. Iako pjesma ne simbolizira romantičnu ljubav, priziva osjećaj euforije i zagonetne povezanosti s prirodnim svijetom. Stoga ju možemo protumačiti kao neodoljivo iskustvo u ljubavi. Pčela predstavlja opijenost ljepotom prirode, a leptir simbolizira nježne i prolazne trenutke u kojima uživa. Simboliziraju povezanost s ljepotom prirode koju poput ljubavi žele neprestano doživljavati.

Crvendać #5

I have a Bird in spring

Which for myself doth sing –

The spring decoys.

And as the summer nears –

And as the Rose appears,

Robin is gone.

Yet do I not repine

Knowing that Bird of mine

Though flown –

Learneth beyond the sea

Melody new for me

³¹ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 98

And will return.
Fast in a safer hand
Held in a truer Land
Are mine –
And though they now depart,
Tell I my doubting heart
They're thine.
In a serener Bright,
In a more golden light
I see
Each little doubt and fear,
Each little discord here
Removed.
Then will I not repine,
Knowing that Bird of mine
Though flown
Shall in a distant tree
Bright melody for me
Return.³²

Pjesma „I have a Bird in spring“ koristi ptice kao simbol nade, obećanja i ljubavi. Ptica simbolizira nešto drago, željeno i iščekivano, što je vrlo povezano s temom ljubavi. Već kako kreće pjesma vidi se da govorniku nedostaje „proljetni“ crvendać, a kako se pjesma dalje razrađuje saznajemo da ptica nije otišla zauvijek nego samo na neko vrijeme „beyond the sea“. „The Bird in the spring“ predstavlja buđenje prirode i poput ljubavi, iščekivanje nečeg lijepog i željenog, a njen odlazak i željno iščekivani povratak simboliziraju prirodne cikluse te nazočnost i odsutnost ljubavi. Iako se ljubav nalazila blizu nas ili negdje daleko, ipak joj se nadamo i željno ju iščekujemo da se vrati. Pjesnikinjino uvjeravanje da će se ptica vratiti održava nadu i vjeru u ljubav.

³² Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 7

iii) ŽIVOT

Ptice, leptiri, pčele, sve su to životinje kojima se Dickinson služi kao metaforama i simbolima u svojoj poeziji. Njezina upotreba životinja kao simbol života je višestruka i složena te svaka od njih ima određene karakteristike koje pomažu pjesnikinji da istraži teme poput transformacije, preživljavanja, prirodni poredak stvari i mnogih drugih. Jedna od najzanimljivijih životinja koje koristi kao simbol određenog aspekta života je mačka.

Mačka #507

She sights a Bird – she chuckles –
She flattens – then she crawls –
She runs without the look of feet –
Her eyes increase to Balls –

Her Jaws stir – twitching – hungry –
Her Teeth can hardly stand –
She leaps, but Robin leaped the first –
Ah, Pussy, of the Sand,

The Hopes so juicy ripening –
You almost bathed your Tongue –
When Bliss disclosed a hundred Toes –
And fled with every one –³³

Pjesma „She sights a Bird – she chuckles –“ daje živopisan prikaz mačke kako promatra i uhodi crvendaća. Emily u ovoj pjesmi dočarava zaigranu i grabežljivu stranu mačke. Mačje gmizanje, proizvodnja zvukova i skakanje su sve karakteristike mačje predatorske prirode. To ponašanje je dio kruga života i preživljavanja. Crvendaćev bijeg od mačke simbolizira život i slobodu.

Bobolink #1591

³³ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 246

The Bobolink is gone –
The Rowdy of the Meadow
And no one swaggers now but me –
The Presbyterian Birds
Can now resume the Meeting
He boldly interrupted that overflowing Day
When supplicating mercy
In a portentous way
He swung upon the Decalogue
And shouted let us pray –³⁴

Pjesma istražuje temu reda i nereda u životu. Autorica kroz ove ptice opisuje ljudsko iskustvo. Bobolink je kos novog svijeta, a predstavlja živahnost i nepoštovanje. U usporedbi ponašanja bobolinka i drugih ptica njegovi postupci su hrabri, ali neuredni. Prezbiterijske ptice pak simboliziraju urednost i rutinu. One ne stvaraju nereda nego im je cilj vratiti se u dosadašnju mirnu rutinu. Ukratko, pjesma „The Bobolink is gone –“ koristi ptice kao metafore za istraživanje tema reda i poremećaja, usklađenosti te prolaznog kaosa u životu.

Leptir #354

„From Cocoon forth a Butterfly“ je pjesma, koja prikazuje delikatnu transformaciju i prolaznu ljepotu života. Pjesma koristi sliku leptira, koji napušta svoju čahuru kao simbol promjene i transformacije te u drugom i trećem stihu dodaje malo gracioznosti ovoj transformaciji.

From Cocoon forth a Butterfly
As Lady from her Door
Emerged – a Summer Afternoon –
Repairing Everywhere –³⁵

³⁴ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 659

³⁵ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 168

Jedni od životnih aspekata o kojem ova pjesma zbori su istraživanje i sloboda u drugoj kitici. „Except to stray abroad“, „On Miscellaneous Enterprise“. Leptir simbolizira transformaciju, prolaznu ljepotu i slobodu. U petoj kitici Dickinson spominje pčelu i uspoređuje ju s leptirom.

And notwithstanding Bee – that worked –
And flower that zealous blew –
This Audience of Iddleness
Disdained them, from the Sky –³⁶

Pčela simbolizira naporan rad, marljivost i usredotočenost. U ovoj oštroj usporedbi s leptirom, pčela je marljiva i leti po livadi s namjerom da radi dok leptir luta livadom bez ikakvih namjera.

Crvendać #919

If I can stop one Heart from breaking
I shall not live in vain
If I can ease one Life the Aching
Or cool one Pain
Or help one fainting Robin
Unto his Nest again
I shall not live in Vain.³⁷

Ova pjesma govori o empatiji te naglašava važnost suosjećanja i malih djela dobrote. Pjesnikinja implicira da i najmanji dobroćudni čin može nekome uljepšati dan i smanjiti tuđu patnju. Sa zadnjim stihom „I shall not live in Vain“ Emily naglašava da se vrijednost života mjeri dobrim djelima bez obzira koliko ta djela mala bila. Crvendać simbolizira krhkost i ranjivost i time se nadovezuje na temu povezanosti ljudske prirode s vanjskim svijetom.

Žaba #288

I'm Nobody! Who are you?
Are you – Nobody – Too?

³⁶ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 168

³⁷ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 433

Then there's a pair of us?
Don't tell! They'd advertise – you know!

How dreary – to be – Somebody!
How public – like a Frog –
To tell one's names – the livelong June –
To an admiring Bog!³⁸

„I'm Nobody! Who are you?“ je pjesma u kojoj Emily Dickinson istražuje teme identiteta. Gledajući dublje, svi smo nitko i ništa, a želimo postati netko i nešto, a možda smo samo iluzija. Emily se u ovoj pjesmi identificira kao „nitko“ i time odbacuje društvene norme i očekivanja te naglašava slobodu. Biti „netko“ znači da će netko drugi uvijek očekivati nešto od nas, stoga je jednostavno taj dio identiteta odbaciti. Pjesnikinja uspoređuje „nekog“ sa žabom koja je izrazito javna i glasna u cijeloj močvari. Njeno kreketanje simbolizira traženje pažnje, a u kontrastu „nitko“ simbolizira privatnost i izbjegavanje društvenih normi.

iv) SMRT

I naravno da najmračniji dio prirode i tema oko koje je Dickinson napisala najviše pjesama – to je smrt. Dickinsonin odnos sa smrti bi se mogao nazvati opsjednutošću. Gubeći ljude oko sebe na prirodan način joj nije odgovaralo. Bila je zaintrigirana tajanstvenošću nečim toliko normalnim, ali ju je opsjedala u tolikoj mjeri da se s njom mogla nositi jedino kroz pjesme. Jedna od najpoznatijih pjesama na temu smrti je „I heard a Fly buzz – when I died –“.

Tigar #566

A Dying Tiger – moaned for Drink –
I hunted all the Sand –
I caught the Dripping of a Rock
And bore it in my Hand

His mighty Balls – in death were thick –
But searching – I could see

³⁸ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 133

A Vision on the Retina
Of Water – and of me –

'Twas not my blame – who sped too slow –
'Twas not his blame – who died
While I was reaching him –
But 'twas – the fact that He was dead –³⁹

Tigrovi su inače poznati simboli moći, snage i žestine. Međutim, u ovoj pjesmi simboliziraju ranjivost i prolaznost. Pjesma „A Dying Tiger – moaned for Drink –“ je kratka, ali nosi puno značenja. Koristi sliku umirućeg tigra za istraživanje tema okrutnosti prirode i patnje. Već se u prvoj strofi naglašava patnja kroz prvi stih „moaned for Drink“. Emily Dickinson na brutalan način prikazuje tigrovu patnju, želju za vodom. Međutim, tigrova želja za vodom se može interpretirati i kao želja za životom te time može simbolizirati preživljavanje ili olakšanje. Prikazuje ga u ranjivom stanju naglašavajući prolaznost i neizbježnu smrt. Njegova smrt pak simbolizira neizbježnu sudbinu koja čeka sve nas.

Ptice, Bumbari #89

Some thing that fly there be –
Birds – Hours – the Bumblebee –
Of these no Elegy.

Some things that stay there be –
Grief – Hills – Eternity –
Not this behooveth me.

There are that resting, rise.
Can I expound the skies?
How still the Riddle lies!⁴⁰

³⁹ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 275

⁴⁰ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 45

Emily Dickinson koristi ptice i bumbare kao simbole smrti ukazujući na prolaznost života. U ovom slučaju ptičja mogućnost letenja predstavlja prolazak vremena. Dickinson uključuje bumbara uz ptice i „sate“ kao nešto što leti, npr. vrijeme leti te time sugerira njihove uloge u prirodnom poretku i kao poveznice između života i smrti.

Leptiri #533

Two Butterflies went out at Noon –
And waltzed upon a Farm –
Then stepped straight through the Firmament
And rested, on a Beam –

And then – together bore away
Upon a shining Sea –
Though never yet, in any Port –
Their coming, mentioned – be –

If spoken by the distant Bird –
If met in Ether Sea
By Frigate, or by Merchantman –
No notice – was – to me –⁴¹

Leptiri simboliziraju transformaciju, promjenu i prirodne ljepote kao što je već navedeno. Međutim, mogu se interpretirati i na drukčiji način. U ovoj pjesmi Dickinson opisuje cijelu putanju dva leptira. U podne su otišli zaplesati valcer iznad farme, zatim si uzeli odmor na gredi pa nakon odmora su otišli na blistavo more „And then – together bore away - Upon a shining sea“. To bi se moglo protumačiti kao metafora za prolaznost života. Kretanje leptira nebeskim svodom i njihov konačni dolazak na blistavo more, metafora je za smrt i odlazak u zagrobni život.

Ptice #45

There's something quieter than sleep
Within this inner room!

⁴¹ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 260

It wears a spring upon its breast –
And will not tell its name.

Some touch it, and some kiss it –
Some chafe its idle hand –
It has a simple gravity
I do not understand!

I would not weep if I were they –
How rude in one to sob!
Might scare the quiet fairy
Back to her native wood!

While simple-hearted neighbors
Chat of the "Early dead" –
We – prone to periphrasis,
Remark that Birds have fled!⁴²

„There's something quieter than sleep“ je pjesma koja istražuje mirnije stanje van sna. Ona od samog početka sugerira da postoji nešto lakše i tiše, smrt, a u zadnjoj strofi kaže da su ptice pobjegle što može simbolizirati odlazak života ili duše iz fizičkog u svijet poslije smrti.

#465

I heard a Fly buzz – when I died –
The Stillness in the Room
Was like the Stillness in the Air –
Between the Heaves of Storm –

The Eyes around – had wrung them dry –
And Breaths were gathering firm
For that last Onset – when the King
Be witnessed – in the Room –

⁴² Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 25

I willed my Keepsakes – Signed away
What portion of me be
Assignable – and then it was
There interposed a Fly –

With Blue – uncertain stumbling Buzz –
Between the light – and me –
And then the Windows failed – and then
I could not see to see –⁴³

Jedna od najpoznatijih pjesama sa tematikom smrti „I heard a Fly buzz – when I died“ snažno istražuje trenutke prije smrti i samu smrt. Dickinson kroz prisutnost muhe istražuje teme smrti i uplitanja nečeg glasnog u nešto što bi trebalo biti mirno i spokojno. Muha ovdje narušava mir i tišinu nakon smrti, a simbolizira smrt i njeno iščekivanje.

Emily Dickinson koristi životinje kao metafore i simbole. Njezini prikazi životinja su doista posebni, ujedno očekivani i neočekivani, a kroz njih istražuje i spaja kompleksne teme i emocije.

⁴³ Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber: 223

7. ZAKLJUČAK

Proučavanje značenja životinja u poeziji Emily Dickinson otkriva slojevitou simboliku koja obogaćuje naše razumijevanje njezinih pjesama. Dickinson koristi životinje kao metafore za izražavanje različitih aspekata ljudskog iskustva, prirode i unutarnjih stanja. Kroz simbole poput pčela, ptica, zmija i leptira, pjesnikinja istražuje teme poput prolaznosti, ljepote, opasnosti i introspekcije.

Pčele, na primjer, često služe kao simboli za prirodnu ljepotu i rad, dok ptice predstavljaju slobodu, ali i krhkost ljudskog postojanja. Zmije i leptiri, s druge strane, koriste se za prikazivanje skrivenih prijetnji i transformacije. Ova raznolika uporaba životinja omogućuje Dickinson da na svoj osebujan način istraži kompleksne ideje i osjećaje.

Kroz korištenje životinjskih simbola, Dickinson ne samo da obogaćuje poeziju složenim značenjima, već također potiče čitatelje na razmišljanje o prirodi i ljudskim osjećajima. Njezina sposobnost da kroz jednostavne slike životinja izrazi duhovne teme čini njezinu poeziju iznimno važnom i utjecajnom.

BIBLIOGRAFIJA

- Ackmann M. (1998) *The Emily Dickinson Handbook*, Amherst College Press, pp.12
- Adams M. (1999) *Emily Dickinson Had a Dog: An Interpretation of the Human—Dog Bond*, *Anthrozoös*, 12:3, pp. 132 – 137
- Baldwin E. (2020) *Poem Analysis: A little Dog that wags his tail*
(<https://poemanalysis.com/emily-dickinson/a-little-dog-that-wags-his-tail/>) [accessed Apr 1, 2024]
- Biography Editors (2021) *The Biography: Emily Dickinson Biography*.
(<https://www.biography.com/authors-writers/emily-dickinson>) [accessed Mar 9, 2024]
- Boggs C. (2009) *PMLA: Emily Dickinson’s Animal Pedagogies* pp. 533-541
- Borromeo L. (2015) *Linda Borromeo: The Mirror World of Emily Dickinson and Carlo*.
(<https://www.lindaborromeo.com/post/2015/09/18/the-mirror-world-of-emily-dickinson-and-carlo>) [accessed Apr 12, 2024]
- Bouša D. (2009) *Priručnik za interpretaciju poezije s pojmovnikom: 2. izdanje*, Zagreb: Školska knjiga.
- Dickinson E. (1862) *Letter to Thomas Wentworth Higginson, L261*
(<https://archive.emilydickinson.org/correspondence/higginson/l261.html>) [accessed Jun 29, 2024]
- Dickinson E. (1862) *Letter to Thomas Wentworth Higginson, L271*
(<https://archive.emilydickinson.org/correspondence/higginson/l271.html>) [accessed Jun 18, 2024]
- Dickinson E. (1862) *Letter to Thomas Wentworth Higginson, L342*
(<https://archive.emilydickinson.org/correspondence/higginson/jnl342.html>) [accessed May 12, 2024]
- Dickinson E. (1863) *Letter to Thomas Wentworth Higginson, L280*
(<https://archive.emilydickinson.org/correspondence/higginson/l280.html>) [accessed Jul 1, 2024]

- Dickinson E. (1884) *Letters from Dickinson to Elizabeth Holland*, L873
(<https://archive.emilydickinson.org/correspondence/holland/1873.html>) [accessed Jun 29, 2024]
- Dickinson E. (1987) *The Complete Poems*: Edited by Thomas H. Johnson, London: Faber and Faber
- Dickinson E. (2004) *Poems*: selected by Ted Hughes, London: Faber and Faber Limited.
- Dickinson E. (2008) *Tiše Od Sna*: Odabrane Pjesme, Varaždin: Modernist.
- Habegger A. (2023) *Encyclopaedia Britannica*: Emily Dickinson
(<https://www.britannica.com/biography/Emily-Dickinson>) [accessed Mar 10, 2024]
- Knapp B. (1989) *Emily Dickinson*, New York, NY: The Continuum Publishing Company, pp. 59 – 66
- Kornfeld S. (2012) *The prowling bee*: Blogging Dickinson, blog
(<https://bloggingdickinson.blogspot.com/search?q=500>)[accessed Jun 29, 2024]
- Marjanić S., Zaradija Kiš A. (2007) *Kulturni bestijarij*, Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.
- Martin W. (2002) *The Cambridge Introduction to Emily Dickinson*, Cambridge University Press.
- McDermott J. (2000) *The Emily Dickinson Journal*: Emily Dickinsons 'Nervous Prostration' and Its Possible Relationship to Her Work, pp. 71 - 72
- Moss S. (2020) *Metaphors of Mental Illness*: How Emily Dickinson and Vincent van Gogh Understood and Expressed Their Personal Battles with Depression, Taylor University.
(<https://pillars.taylor.edu/english-student/6/>) [accessed May 30, 2024]
- Padovan I. (1992) *Medicinski leksikon*, Zagreb: Leksikografski zavod.
- Sewall R. B. (1994) *The Life of Emily Dickinson*, 2 vols, Illustrated edition, Cambridge, MA: Harvard University Press.

Schmidichen T. (2016) *Voxfeminae*: Sadržajem intimna, formom inovativna: Emily Dickinson. (<https://voxfeminae.net/strasne-zene/sadrzajem-intimna-formom-inovativna-emily-dickinson/>) [accessed Feb 25, 2024]

Tearle, Dr. O. (2019) *Interesting Literature*: The Best Nineteenth-Century Poems Everyone Should Read. (<https://interestingliterature.com/2019/11/best-nineteenth-century-poems/>) [accessed Apr 18, 2024]

Uliss C. (2016) *Virginia Lucas Poetry Scrapbook*: The Prevalence of Poetry in the Classroom in the Nineteenth Century Versus Today. (<https://scalar.usc.edu/works/lucas-collection-poetry-scrapbook/the-prevalence-of-poetry-in-the-classroom-in-the-nineteenth-century-versus-today>) [accessed May 10, 2024]

Ward D. (2013) *Smithsonian Magazine*: Walt Whitman, Emily Dickinson and the War That Changed Poetry, Forever: The Two Titans of American Poetry Chronicled the Death and Destruction of the Civil War in Their Poems. (<https://www.smithsonianmag.com/smithsonian-institution/walt-whitman-emily-dickinson-and-the-war-that-changed-poetry-forever-31815/>) [accessed Apr 18, 2024]

(<https://allpoetry.com/>) [Jul 7, 2024]

(<https://americanliterature.com/>) [Jul 7, 2024]

(<https://bloggingdickinson.blogspot.com/>) [accessed Jul 8, 2024]

(<https://www.emilydickinsonmuseum.org/>) [accessed May 30, 2024]

(<https://www.emilydickinsonmuseum.org/roomitem/carlo/>) [accessed Mar 20, 2024]

(<https://goldencaretherapy.com/geniuses-with-autism/>) [accessed May 30, 2024]

(<https://www.poetryfoundation.org/poets/emily-dickinson>) [accessed Apr 15, 2024]

SAŽETAK

Tema ovog rada je značenje životinja u poeziji Emily Dickinson. Analizirali smo životinje i njihove uloge u oblikovanju i produbljivanju poruka i osjećaja u Dickinsoninim pjesmama. U radu proučavamo pjesnikinjina psa Carla, najčešće životinje poput ptica, zmija i pčela te analiziramo njihovu simboliku. Otkrivamo kako životinje obogaćuju njezine stihove te povezuju materijalni i duhovni svijet omogućujući dublje razumijevanje složenih tema poput smrti, besmrtnosti i veze između čovjeka i prirode.

Ključne riječi: Emily Dickinson, poezija, simbolika životinja

SUMMARY

The topic of this final paper is animal imagery in the poems of Emily Dickinson. Animals and their roles in shaping and deepening messages and feelings in Dickinson's poems are analyzed. The paper studies the poet's dog Carlo, the most common animals such as birds, snakes and bees, and analyzes their symbolism. It is revealed how animals enrich her verses and connect the material and spiritual worlds, enabling a deeper understanding of complex topics such as death, immortality and the connection between man and nature.

Keywords: Emily Dickinson, poetry, animal symbolism